

Izlazi početkom i polovicom svakoga mjeseca. Cijena joj na godinu za našu državu 1 fr. a vr. a za ine pokrajine 1 fr. 25 novčića i šalju se, kao i rukopisi, plaćenom poštarinom uredništvu

BUNJEVCI I ŠOKCI VILU,

namijenjena pučkoj pouci, zabavi i gospodarstvu.

Oglase uvrščujuć uz običnu cijenu, bezimnih dopisih neprimaju, a rukopisih nevrata „Uredništvo Vile“, koje se nalazi pod naslovom: Bogdša; z. P. Somogy-Selye; županija Baranja.

Broj 7.

U Baji. 19. studenoga, 1875.

Godina 5.

UZKRIŠENOJ „VILU“

Iza duge, grozne, tavne noći
Dvasta triest i drugoga dana
Evo „Vile“ rodu vedrih očii
Iz grobovna u pohode stana:
Dobrodošla „Vilo“ sjajna čela
Srećicu nam u dvore donela!

U rod ide punim srcem želja
Da kolibe i gospodske dvore
Od ljubavi viencem i veselja
Jugoslavjane pozdraviti more;
Dobrodošla vesela i zdrava
Tiha, čarna, krilna sa Dunava!

Tebe željno iz mrtežna sanku
Probudjenu duh slavenski stvori
Da te sretnu Slavjan i Slavjanka
Svojih prostih zagrlji na dvori;
Dobrodošla, — grlimo te vruće
Od ljubavi žarom svemoguće!

Svih narodah kano majka zemlja
Iza duge kad sunčane stuge
Kitnom cvieća odorom objemlja
S kiše: gore, ravja i sve luge;
Dobrodošla, — i ti tako cvjetna
Krasna „Vilo“, na krila nam sretna!

Sjevernjaci nakon poluljeta
Iza ladna, polutavna mraka
Ko što šire ruke suncu svieta
Pozdravljuć mu milijune traka:
Dobrodošla, — i mi pozdravljamo
Tebe, jer sad živi da smo, znamo!

Otac, majka, bratac i sestrice
Sinka braca, daljne iz tudjine
Ko što žude povrat, vedra lica
K milu srcu da na grud privine:
Dobrodošla, — i mi na tujamo
Tebe „Vilo“ srce privijamo!

Bud nam ruža cvjetna u pupoljku
Oko struka slavenstva savjena
Sve sretnijem napredku i boljku
Našoj grani južnih od Slovjena:
Dobrodošla, — grančica nam cvala
I svaka ju duša milovala!

„Nase sloge“ putem po „Obzoru“
Pod „Zastavom“ — „Narodnoga lista“
Težkom, burnom po života moru
Vod nas „Vilo“ nevjestice čista:
Dobrodošla, — po Slaviji juga
Kraj „Glasnika“ braca si i druga!

Uči, svjetuj, miluj zovi, vodi —
Bunjevca i Šokca „Vilo“ brati,
Slavenskim da s jakim rodi
U jedno se kolo već uhvati:
Dobrodošla — i, vieci će teći...
A ti blagu vod mi rod i sreći!

Mladi Rodoljub.

NAŠ ZADRUŽNI ŽIVOT.

O krasnom Salamonu, sinu liepe Bethsajde Sveto pis-
mo svjedoči, da niti je bilo, niti će ikad biti muža od Salamo-
na mudrijega. A on je rekao da: ništa pod suncem nije stal-
na. Sve, što biljeg stvaranja na sebi nosi, da je promjeni
podvrženo.

Kako može dakle naš rod misliti, da običaji, kojimi su
stari navikli moraju do vieka ostati? To već i zato nemože bi-
ti istina što je mudroga Salomona izreci protivno. Čovjek je
kao diete, kao mladić, kao muž, kao starac, uvijek drugog
oblika tako, da ga onaj, koga od kolievke pozornim okom
nije pratio, nemože poznati. Isto se tako mienja način živo-
ta, kaogod što se mienjaju i zakoni, po kojih se društveno
stanje u ljudstvu uređuje.

Po zakonu mora svaki čovjek svoje kućevno stanje i
način života upravljati. Prije 1836 godine cure na otcěvu
baštinu nisu esapile a od ono doba u baštini mužkarcem su
jednake. Pa već i zato su obiteljne zadruge morale da za
uzmu drugi obliek.

Jer svaki zakon, koj odnošaje medju osobami jedne obi-
telji uređuje iztakne velik upliv i na društveni život. A da
još razgovetniji budem pozvat ću se na onaj zakon, koj voj-
ničku dužnost na svakoga sina domovine jednako izteže. Za-
kon taj je sa svim poremetio red, koi je kod Slavjanah u
društvenom životu prije vladao. Poznato je, da se Jugoslave-
ni do trećega kolina nisu dielili, već u zajedinstvu po svezi
rodske ljubavi postojali. Al kako je vojstvo napalo familije,
da sve sinove u šarene haljine obuče, od ono doba pokidale
se pučke obitelji. Pa da se to postepeno sgadjalo, t. j, da taj

zakon nije tako poprieko navalio, da savlada užasne posljedice,
nebi tako za mnoge obitelji grozne postale; jer bi ljudi i iz-
gledali, kako da se u novih okolnostih ponamješćaju. Al pok-
lem je to bez svake priprave ustanovljeno, to su se mnogo
obitelji tako pomutile, da se na pravi put nikako neznadoše
izpraviti. Te osamljene ili pogubiše imetak, il se i u broju svo-
jih članovah umanjše. Dok su pučke obitelji bivale, donle se
gazdi — nije glava vrlo pušila; jel od svojih je našo volara
i konjara, od svojih je na svaki posao slao radnike, i to tak-
ve, kojim je i rad i orudje i vrijeme pouzdano povjerio. Al od
kako se uda razdieliše, više putah se gazda u takvoj oko lnosti
nalazi, da sve u tudju ruku mora da metne; pak se troši vrie-
me, tare orudje, nenapreduje posao. Ipak svaki dan želi
svoj trošak; jer se tudjin mora i platiti i, dobro hraniti.

Sad kad gazda što novca pribavi, tako mu brzo prodje,
da bi gotov bio sumnjati: edali ga nije tkogod podkrao? Pa
da ga mila druga neopomene, kuda ga je i ovamo i onamo
izdao, nikad mira! Radi toga, premda je s prestavšom robo-
tom 104 dana za svoj poso zaštedio, i pak u radnji nije, mno-
go napredovao; jer uničem neima takve sloge, te snage ni u
konjih ni u volovih ko u starije doba. Jer onda je svakdi
svoje uprezao, i dekao što mu je sve po volji išlo. Sloga je u
poslu ko para u stroju, dje se svaka osovina pogodno okreće
Sve to razmatrajuć spremni bi bili kazati: da diobom naše
stanje ni malo nije poboljšano.

Al sta ćemo? Zakon se neda promieniti. Dakle razbori-
lost savjetuje, da se mi prama zakonu izpravljamo. Umovati
valja dakle kako i po čem bi se moglo naknaditi ono, što je
u zajednici zadružnoj po nas dobro.

Kako vidismo onda je dobro bilo. kad su svaki poso

zkvh.org.rs

svoji vršili. Dakle je bila marljivost, brižljivost, štedljivost i vjernost ujedinjena. No to su takve stvari, koje svakomu društvenomu životu čvrst temelj daju. Ona zadruga, koja nije na ovih sagradjena, neće dugo cvjetati. Al meni se čini da se ove sve mogu opet sakupiti, naravno, u drugom liku, i to; na temelju slobode, po kojoj volja ona koja je prije pri nudjavana bila, sad slobodno odlučuje.

Jugoslaven je tako na druževan život navikao, da ko što sam nezna sladko jest i pit, — tako osamljen neumie vješto ni raditi, on miluje razgovarati, miluje pjevati, pak mu onda svaka radnja sve gori pri rukuh. A dok si ga podielio, i na samoću osudio, u glavu si ga ubio; jer on nije Švaba dje sebičnost sav život prolazi već u njemu tvori ljubav koja se u družini razvija, pak podiže sile uma i srca. Dočim u samoći gine ko rastlina bez vlage i topline. Slavjana dakle nije slobodno u takvo stanje polagati, dje su životni živiji samoća i sebičnost, jer onda će mu i duša i tielo zakržljati, pa će mjesto velikih i liepih, mala i ružna djela počinjavati.

(Sliedi.)

MIMA.

(Izborna pripoviedka).

(Nastavak)

Mogo je biti četvrt na devet i, mi legosmo na počinak.

Mi smo dvojica, Jozo i ja, dobro i zdravo spavali. Izmučeno trkom ziela dana tielo, okriepljeno kavom, a pred san šljivovicom, dobro odmorili i najposlje zaspali, — a naš Pavo nešto čitao il na papir crtao pravo neznam, bio ostao budan kako reče, tja do ponoći. A u jutro o pet białe izmed nas prvi na noguh. Pokazao je doista da je umjetnik kista; jer nas je, istom što smo ustali, čudom začudio. Narisao je točio i izmaljao krasno nesamo „paligetski izvor,“ neg i divnu „Mimu“ ako, da smo ga svaki za jedan primjerak u poklon zamolili, Izpravivši reke manje poteze na papiru s divna obraza Mimičina, zaklopi lik u iepnjak; a nam svakomu obeća za osam danah po komad. Aj, ja sam voj u istinu dobio i visi mi evu u samotnoj sobici s podpisom: „Mimica Katićeva“ na doživotnu uspomenu krevetu o pročelju! Jer kad u pogledam sjetim se žive slike njene božanstvene ljepote, i mislim, la Bog u riedke vjekove, kad je najbolje volje, budi mi prispodoba lobodna, stvara samo po jedan toli divni i uzorni stvor ljepote! Njezin posmjeh i niz biserzubih, što bi ih vladarice i kneginje svieta za iljade hiljadah rado kupile; njezine pijavice obrvice i dva čarna oka, so dvie crne kukinje i dvie zviezde blistavice, njena fina vrana kosa i vitak stas kano jela u gori, ostat će dovieka u živju mi pemeti!

Mi smo popili jutarnju kavu, podoručkovali svaki po komad tance osoljene i popaprene slanine, natočili rakijom svoju staklenku, izpliali dobroj krčmarici sav trošak i konak, tisuili Mimici u ruku za cieov rukuh otmeni darak u uzdarje i razstali se zahvalnošću za svu podporbu sa priprostem krčmom viganjvarskom, obećavši, dadne li proidnost, još kojput pohodit i majku i kćerku.

Na povratku u Paliget stanemo kod groblja. Pavo je odložio puštu stao mu u sredinu i narisao ga olovkom okružena dražestnom šunicom. Jozo je pred vratima groblja nabijao naše dvocevke, hrtovi su reć po šumi trkali. sunce je veličanstveno poskočilo, zlatan Spas je o crstu božanstveno zablistao, a ja sam klećeć na grobu Mijatovu otčenaš izmolio. Ah molio za njega i za njegovi dvoje siročadi!

IV.

Dan za danom je prolazio i minule su pune četir godine. Sudbina a htjela i ja sam u jesen g. 1869ostavio morda za naviek Paliget i livnu njegovu romantiku, te se spustio na žale ladna Dunava, dje živi silni naš srpski i šokački puk. Često sam te godine, dok sam bio u Paliget, upitkivao viganjvarske pohoditelje naše: što radi starica Kana, i kako se vlada Mimica joj kćerka? I dobivao sam riedki odgovor: la su žive. Ja ih krozto vrieme nisam vidio. —

G. 1872 budem od Dunaja premješten u današnju svoju postojbinu. Odieljen od svoga roda, da mu nebudem vodilac i tumač, zagovoritelj i prodikač, učitelj i savjetnik, budem bačen medju Magjare i

Švabe, nebi li se ugušila u duši slavenska rodoljubivost, u pameti narodnost i u srcu slavenska rieć. Nu prije će neba i zemljen estati, nego li ja Slavenom biti prestati!

Prilika mi se pružila i ja se u jesen, baš isti dan našega lova na Viganjvaru, g. 1872 zaputim u Beč.

Dan prije moga puta dobijem pismo od prijatelja iz Paligeta, u kome mi odgovara na moj list i na pitanje: je li starica krčmarica živa? da je mjeseca ožujka iste godine umrla, a koi kamo joj dospjela da u okolišu nitko nezna.

Sirotna Mimice, uzdanem pri štivu pisma, da mi te je bar još jednoč vidit u životu! I misao ko da mi uli nadu: još ćeš ju viditi! pojdem na put.

Vrieme je bilo doduše ladovito nu ugodno. Jesen je bila suha no plodna. S mnogih poljskih miševa białe žito postradalo i krušac poskupio, te nas Amerika smrtna glada i novacah mentovala. Proljetne silne kiše i povodnje dale nam sulu jesen, dosta i valjana vina. Ja nevideći joster careva grada, počću u Beč, ali samo na nekoliko danah, kako mi je zapoviedala služba.

Stigavši po podne dan crkvena goda župe atalske u Dombovar, odsjednem u župnom stanu i preupitam se o noćnom polazku vlaka. Rekoše mi, da se kreće put Zaknja i Subotišća prama Novumjestu i Beču u tri sata po polnoći. Te odlučim ujedno do te dobe tuj i konakovati.

Župnik je s učiteljem stigao iz susjedne Atale, te smo zajedno probdili dok zvonce nije javilo sa kolodvora putnikom da je vrieme tu. Oprostim se s njima, odem, uzmem cedulju za prvo mjesto, da se mamuran i snen u vagonu izspavam i prispijem u 3/4 na 7 u Kapošvar.

Moj prijatelj Bela Strinavić, veliki bilježnik šomodjske županije čuvši da tuda prolazim, izaj le mi ususret i htjede svom snagom, da se uvratim u Kapošvar i, sprovedem na njegovu domu bar jedan dan. Pokle mu obećam, da ću o povratku bar pol dana žrtvovati, te petak na večer iz Beča u Kapošvar stići, umiri se te me odpusti.

Ja sam sretno putovao, Beč pregledao i zadovoljan se u zavičaj vratio, te se s čekajućim me opet prijateljem u Kapošvar navratio

Na nebu su titrali milijuni zviezdah. Samokriesna djekoja sasula je svjetlo prama zemlji. I kao niemi svjedoci gleda le su kako smo se šetališćem sprohadjali i o nekdašnjosti razgovarali. Šetaliste je iz večera prepuno bilo. Sve u jesenskih haljinah otmeno i odlično izašlo da se pozdravi, prodivani i prošće. Al oko sedme ure od množine šetalacah većina ih ode u kazalište, a ostane samo nekoliko parih i immedju njimi.

S kampanile nuzležeće kat. crkve odbije 7. I u taj će hip kraj nas prolazećemu djevojčetu moj pijatelj, zaviriv mu u obraz,

— Dobar večer Mimice!

— Je li bio u pisarni? upita ga djevojka tiho.

— Danas nije. Otišo je u Čurgo. Položaj je koban.

To reće i propusti djevojku, te pojdemo šetališćem dalje.

Rieć: Mimice! presječe mi srce. I upitam Belu: kakvo je to čeljade? . . Stanemo oba.

— To je naša divna konobarica u svratištu k „Janjetu.“ Ako hoćeš, ajdmo na čašu peštanskoga piva, Vidit ćeš ljepotu, kakove još vidio nisi. Sirota izgubila je nedavno tam u pečuvskoj okolici mater, a već nekoliko godinah otea, te je svojom divotom usrećila naš grad. Oswald, gospodar svratišta, omilovao ju radi čista, neporočna života. I ona je konobarica gospodske sobe u svratištu. Knežić, županijski perovodja, vrstan činovnik, poštena dosle duša, otvoran, uman i ugledan mladić, od nekoga vremena da poludi za njom. U novčari županijskoj pronevjeren je do 1000 forintih. Pjenezničara Szalaja jučer je nestalo; sumnja pada sad na siromaka Kuežića. Vele da su bili ortaci . . .

— Dosta je prijatelju! prekinem ja neuztrpljiv, — ajde da vidim tu krasnu . . . ni nemogavši da izreknem Mimicu.

Mi smo pretrčali oširok, prazan, da rekнем, kapošvarski trg. Pod mramornim spomenikom na trgu sjedilo je nekoliko piljaricah i nudjalo sladka groždja i voća za odkup. Dva, tri fakina i proletarca rušilo je nogama babam na kupiće poredane kruške i jabuke. A kraj usijana bakrača s vručim kestenjem stajalo je, glodalo i grijalo se nekoliko bezposlicah muktašah. Babe su psovale i klele, fakini se smijali i utrkivali, moj Bela požurio, a ja zamislio. I eto nas u željnom svratištu!

U gospodskoj sobi o zidovih viseće sjaju tri plinarice svietiljke. A u sriedi o svodu sobe najjasnija četvrta baca sjajnost veličanstvenu po cieleu salonu. Od sedam kruglih stolovah pet ih prazno. Mi ćemo k' onomu u kutu s lijeve strane traktera stojećemu.

Jedva nazvasmo gostom: dobar večer! Evo nam s odgovorom istih riečih divne, umiljate konobarice.

Zavjesismo šešire i da sjednemo.

— Mimice, reče Bela, dva čaše peštanskoga piva!

Al konobarica nečuje. Stoji ko odrvenjena i gleda u me. Gledajućemu meni u nju zadrhta srce silno. Tajna vrućina munjevnom brzinom prošiba mi tielo. Ja se dobra tri trenutka jedva iznašao, osviestio i osokolio.

— Mimice, rekoh, Mimice sladka! poznate li vi mene?

Djevojka me svejednako gleda. Pa će ko preobražena kroz one biljurzubiće i ružične ustnice treptećim glaskom bunjevačke miline:

— Ta jeste li vi to gospodine B... u? — i zaderšee pred nama ko trska na vjetru.

— Grudi joj se nadmile; divno lice probledilo; desna ruka na stol pala, — sva je snova zadrhtala, a iz očuh dvie bisersuze kanule.

— Bela je gledao čas u nju, čas u me. Što je mislio? sam Bog zna. Nu ja nisam znao misliti. Jezik mi zaniemio, srce okamenilo, i da nisam sjedio, bio bih se, mislim, srušio.

— Ja sam, Mimice! progovorim tiho, i obrativ se k Beli šapnem: ajdmo u drugu sobu,

— Mimica se osviestila; millisvieću zapalila i odvela nas u giz davu. svoju sobu.

Tu ćemo i večerati; al moje srce neište večere, neište piva. Popijem kupu čaja i čašu vode, te se duboko zamislim. Moj je prijatelj večerao; al sam opazio kanda mu nebi pravo, što smo u svratištu. Pomutila ga moja šutnja i Mimičina udaljenost iz sobe. Piva mu ponesalo, ustane izajde u triem, povučee zvonce, al mjesto Mime, mjesto konobara i sobarice dojde k nama starac Osvald. Njih se dvojica zadržane, a ja izajdem u hodnik da mi svježii zrak ojačii srce i pluća. I u taj mah iz jedne goščanske sobice iztrčii djevojka i težko jecajuć, pane mi na grudi. Da je neodržala, bila bi pala na tle.

— Gospodine, nesretnice mene! I majka mi umrla pred polgodine na Viganjvaru, i sahranili ju kraj oca. I tetka mi umrla o Velikoj Gospi u Pečulu! Ostala sama sirota u svietu. A ovdje... — ah, u Kapošvaru...! Možete li mi bar savjetovati? — upita i zalikne ju plač.

— Mimice, sestro, ozbiljno ću ja — nesdvoj! Tvojim ranam ima u svietu lieka!

— Jeste li vi pravnik? upita me nešto mirnije.

— Nisam pravnik, već pop, i kao takov svjetovati ću te.

— Mogu li odsudit krivca, ako štetu nadoknadi?

— Mogu ga, Mimice, kazniti, al naknada ublažuje kaznu. Ne-treba sdvojiti!

— Vi kanda da znate moju nevolju?.. i hoće da nastavi.

— Al u tom izajde starac i zovne ju. A i vlak je dovezo par gostih, koji se penju po skalinih, pitajuć za sobaricu, koju je jučer od-pustila, i sad sama dieli sobe. Trgne mi se iz rukuh uz rieć:

— Sutra sam ujutro u 10 satih sama. Dojdite, da vam se iztu-žim!.. i ode.

— Ja se hitro vratim u sobu k mojemu prijatelju. On dotle sve podmirio; latimo škrljake i palice, te k njemu na počinak.

— Svu bogovitu noć mislio sam i uzdahnjivao: jadna Mimice, kako ću ti pomoći?...

— A kroz tihu noć slušao sam kako iz bližnje šume kuka kuka-vica a u dvoru vije domaći pas, i pod mojim prozorom kopa jamu do koljena. Aj, to nesluti dobru!

(Sliedi.)

PUTNIČKE BILJEŽKE.

Sumoran što od vožnje, što od nspanka, popitam konduktera (pratilca) ima li mnogo gostih i putnikah u posjednici (dvorani), čekajućih na kretanje vlaka? i čujućii, da nema, pobrinem se da za nekoliko grošićah budem samac u jednoj sobici kolah, kako bih se mogao ispavati. Sreća mi posluži i s rominjanjem kišice tandrk parovoza uspava me tako, da sam se u pol sedam prenuo pred Kapošvarom. Naravno prešao sam postaju Bate u snu; jer me je suton s kišom prisilio, da se, uvijem u bundu, zaljuljam iz mislih u duboki san.

Kapošvar, sielo županije šomodjske, pripodobio sam slavonsko-mu Zemunu, s tom razlikom, što Dunaj i savsko ušee čine Zemua veličanstvenim, dočim je kapošvarska okolica podolna, šumska i vino-vita u tom obziru zaostala podaleko. Izim županijske sgrade neima u Kapošvaru ništa što bi ti oko privezalo. Ona mi se vidi na sliku os-ječke, koja, da je o strani samotna, bila bi ures gornje varoši.

Čuvši od konduktera da vlak polazi istom poslje čtvrt sata, saj-dem da (dušu prikvaćim, al žalosti! u dvorani ni zemičke ni smotke, da mi čašu ladne vode, a kamo li čekanj šljovice, pa ni za najskuplje novca! O misera Umbria bez krampampule! povikne neki čifut izmed putnikah vraćajućii se u kola na treće mjesto.

Velika je dakle nepriika za putnika kad na kolodvoru nenadje jelovnika, a još veća kad u blatom blagoslovnih varoših i trgovištilh, kakva su Kapošvar a i Dombovar nenadje kakvih god taljugah, da se otdandrka ubrzo do krčme, pa za skupe novce utaži želudac, toga put-ničkoga nemirnjaka.

Pa jer već i tako od naravi malo jedem, pomislim si kad ni ci-garah ni vinova nekmo li sljivova, ajde da potražim ječmova piva, što ga iz osobitih zdravstvenih razlogah rado pijem. Nu nedobih ni toga. Što ću dakle? Dok odem u Kapošvar, ostavit će me vlak, a predbro-jio sam se sa 17 for. 93. nč. na II. mjestu tijam do Beča. Osim toga vrieme pogrubilo, a meni svaki čas dragocin.

Šta ću, mila majko! kako li ću? Bar da imam pajdaša, pa da prottratimo vrieme! Već fićuka. Krenut ćemo se doskora. I gle zamis-ljenomu i kroz prozorčić gledajućemu pane mi na um u špagu (žepu) bunde lovačka lula i duvankesa. Napunim ju i zapalim; izvućem ne-koliko brojevah „Zastave“, „Naroda“, „Narodna lista“, „Bunjevačko-Sokačkih novinah“ s „Vilom“, „Crnogorca“, „Vreba“, „Žiže“, „Vi-dovdana“, „Srpskoga naroda“, „Soče.“ Naše Sloge“, „Narodnih Novi-nah“, „Biene i Wespe“, „Zagreb. Kat. lista“, „Sklavjansko-ga mira“, „Obzora“, „Volksblatta“, „St. Josephsblatta“, „Bacskaer Bote-a“ i „Wanderera“, — poredam ih na kožnatoj klupi preda se i tako si otvorim cieleu čitaonicu. Bila je to uspomena onih sretnih da-nah, kadno sam u mladosti svojoj skromnostju grlio knjigu, sakrivao se družitvenoj sigri i u zasienku koga stabla brez buke i vreve lista-juć knjige tražio si zabave, nalazio duhu utjehe.

Aj, mila mladosti! povrati se još jednoć, da ti posvetim život domorodnih čuvstvah svojih! Dje su one godine? Dje mili druzi, dje briez i ravnine, dje gaji i luzi šetnje i sigre, šale i mladostne zabave moje? Ah sve je prošlo-ko jućerašnji dan!

Ovdje se zamislim tako duboko, da stojć pred ogledalom ciela života svoga nevidjeh ni razastrtih pred sobom novinah, dok nepo-viknu kondukter „Pusta-Korpad!“ Otvori vratašca mojih kolah uz rieć; „postojka pet časovah!“ — i u taj trat urinu se u moja kola dva čovjeka. Po obličju i nariječju smatrah ih za čifute, a po izražaju čuvstvah za prevratnike (revolucionere.)

Čim se popeli na kola, zapalili smotke, izčupali novine, dočim sam ja svoje na hrpu sgrnuo, pa začeli tobože čitati. Ja sam je motrio izpod šeširova oboda, znalićau, kojom će bojom na rieć na izust. Na-ravno onom, kojom diše u jednoga „Allgemeine Norddeutsche Zei-tung,“ a u drugoga „Neue freie Presse,“

Dočim sam s lica odvinuo bundu, pripoznali su oba da sam pop i sa „Hochwürden-erom“ odpočne razgovor.

Alaj su ti Niemci u Pruskoj čudni ljudi. Baš silom hoće da unište siromašne jezuite! — reče mlađji crvene Judaške brade i pogleda na drugoga starijega pogledavšega u mene.

Ja sam znao farizejski začim replike, pa sam se njegovu začud-jenju i nevjest učinio.

Nesamo jezuite hoće da u Sibiriju prognaju i njimi kao robjem u prolomih tam ledenih gorah postupaju, nego da njemačko katolištvo od Rima odkinu, narodnu cvkvu uvedu, svećenikom slobodu oduzmu i preprieće im svaki upliv na puk. A to po mom sudu ide po „ruski,“ dje-no je u svetoj Rusiji car Bog. svemožni vladaoč države i crkve. Djeno svećenici katolički u Poljskoj onako moraju puku prolikovati, kako je-kotarskim kapetanom volja. Jer u Ruskoj poznaju samo tri zasade: bezuvjetan posluh caru; plaćati točno porez; i obradivati pomno nji-ve: Što je siromašna to neima mjesta ni obstanka u Ruskoj. Kraj-selskih prnjavorah i cigajskih kolibah Rus netrpi. U učioni uči meš-tar dječuu: da je najvišii gospodar svietu car svete Rusije, komu sva-ki podanik duguje robski posluh. ljubav i porez; da je najveća duž-nost svakoga Rusa, da bude vitežki vojnik dobra si cara. — A to se meni kao bivšemuu poljskomu Izraelćanu nevidi spretno. (Sliedi.)

VIESTNIK.

— Već podavno gledamo kako se Bavarska želi osloboditi Pruske, pa ma bila i razorena Njemačka. A to zato što Bismark u njoj progoni katolike.

— Trula Turska utakla si proždrlašću kost u grlo. Ratovala bi, a nema novea: pozajmila bi a nitko joj ga neda. Ako joj i želi još koja država život, želi zato da izplati dug, što ga sada po vlastitoj izjavi svojim vjerovnikom nemože platiti. Ta samoj Francezkoj duguje dva milijarda franakah!

— 9. listop. 1876 g. navršit će se 800 g. kako je u Dalmaciji Krunjen Zvonimir, I. kralj Hrvatah, krunom, koju mu je poslao s mačem i žezlom Grgur VII. rimski papa. Vriedno je da taj dan proslavimo i mi: jer je odličam u poviesti Trojdnice!

— Dne 17 listop. u vieću ustaškog volje Peke Pavlovića, Luke Petkovića i Radonića, pod predsjedništvom Ljubibratićevim, utanačene su osnove, po kojih se ustaške vojske podpuno uredjuju za rat preko zime. Talijanski dobrovoljci u Hercegovini, sporazumkom Ljubibratićevim, pod vodjom conte Karla Faella i pod vodjom Andrije Francarollia, sina dičnoga milanezkoga kipa ra, sačinjavaju jaku posebnu četu. Dat će Bog, odzvonit će Turskoj!

— Jedan seljak u Bosnoj imajući ženu, sineća, te po komad živadi i kućne životinje plaća na godinu 45 for. 71 kr. šitbre (poreije.) Od žita, luka, krumpira i t. d. $\frac{1}{3}$ plaća spahiji, $\frac{1}{3}$ caru, a $\frac{1}{3}$ je njegovu! Pa da bude mir?

— G. Alojs Höglinger, kapelan u Rossbachu (gornjoj Austriji) poslao je u Zagreb za siromašne Bosnjake uvitak odjeće. „Željno izčekivamo, veli, „Obzor,“ da zabilježimo sličan čin kojeg plemenitog sina Arpadovog. Ovo je Magjarom pravedan žig kršćanske susjedne pečali!

— G. 1876 ugarski je manjka 17.600.000 for. Tu nepomažu Tisze!

— Petrograd je poslao 10.000, „okrug oreški 5000 rubaljah nesretnim Bošnjakom i Hercegovcem u pomoć. (? Cr.) veli „Sub. Gl.“

— Novine javljaju: da je ruski car pisao list crnogorskom knezu i priklopio mu 30.000 rubaljah za prebjegle k nam kršćane. A kašnje javi petrogradski „Vladin Viestnik:“ Rusija je odlučila s Njemačkom i Austrijom pozvati sultana, da se nagodi sa ustaši. A mi velimo: Amin!

— Jedan hrvatski rodoljub iz Medjumurja piše nedavno u „Obzoru,“ da se tamo hrvatstvo nalazi na samrti; jer da je u sve pučke škole onuda uveden magj. jezik kao obvezni, a u mjesto našega jugoslavenskoga jezika, da životari nekakvi „medjumurski.“ kojim piše školske knjige neki Lijski, a dolazo po zapoviedi ug. vlade iz Budima. I u tom, veli, da su Magjari polučili svrhu. Drugo, kaže, da će jim još doskora poslužiti sreća da odtrgnu Medjumurje od zagrebačke nadbiskupije, pa tako da je Medjumurje u svakom odzirn izgubljenju za Hrvatsku. Iz više razlogah mi se toga nebojimo, osobito onda ako tamošnji hrvatski svećenici uz ono nešto rodoljubah p o k r e n u p a č k i list i njim uzmu počavati ono 60.000 hrvatskih poštenih dušah u Medjumurju. Na noge, braćo, perom i riečju branite pravedno sebe i svoje!

GOSPODARSTVO.

Gnojište je u našega seljaka poslednja struka gospodarstva, Vidit ćeš više putah, da se gnoj (djubre) razpuzi po seljačkom dvorištu. Nemanje putah opaziti ćeš da se smradom razlieva po ulici. A najčešće viditi ćeš, dje se djubre na polje sveženo osuši. Sve je to zato, što je seljak bezbrižan i što malo cieni djubre. Ne, brate gospodaru, nemoj odele raditi tako! Već: uzidji si u dvoru blizu hlieva ili staje (štale) opekam (ciglom) il kamenom oduboku, široku jamu, da se kiša djubretom u nju salieva, a ne da djubre pere i jaklo mu na sokak odnosi. Zatim, nedaj da ti djubre leži na suncu, već oko njega zasadi akacije, da bude u ladu. Nebacaj gnoja širom u kakvo nizko široko mjesto, dje bi bležalo u močvari vode; jer djubretu škodi i previša vlaga i suša. Zidanu gnojnicu jamu mjeri po kolikoći marve i po množini djubreta. A nedaj da ti djubre stoji u visokoj hrpi, najviše ako iznad zemlje 2 — 3 stope u visini. Djubre nek u marvinskoj mokračij zrije. I tada je najbolje; jer je uzidana ona jama pravo rudokopje za gospodar; voziš li gnoj na polje, gledaj da ga podjednako po njivi razastrta onako svježja i mokra obrneš pod zemlju. Vrlo prudi djubretu, ako ga miešaš ljudskimi izmetinama, sadrom (gipsom) i stučeninom od kostih. Pusti gjubre da na miru sazrieva. Nedaj nikomu da gazi, ili da živad čepka po njem. Inače kadgod časa pribereš vozi djubre na polje i uhma ga podori. A nemožeš li ga odmah da podoreš, stovaruj ga u više hrpical i do podaranja pokrij ga zemjom, da se nesuši i neizparina suncu. Izvažaj dakle djubre dvaput u godini: zimi na proljetne oranice, a ljeti na ugar. Postupaš li ovako s djubretom, vući ćeš s malo zemlje više hasne, nego drugi s mnoge zlo gnojene zemlje.

— S a v i š e stranah upitkuju nas naši ljudi: kad će opet bit izložba u nas? Radujuć se mi to znaličnosti našeg obćinstva s toga, što izložbe gospodarstvu mnogo dobra doprinose, odgovaramo: da je godine 1876 izložba u dalekoj Filadelfiji (Americi) a g. 1877 da će bit u nas. Pa na tu izložbu slat ćemo nesamo struku gospodarstvenu već uz pasmine životinjske i obrtničku.

— G u s č e n a j e t r a (džigerica) velika i tečna imadu rado mnogi ljudi. Pa će dati po krčmah skup novac, samo da se najedu guščenom crnom džigericom. U to ime srdi se gazdarica kada dulje vremena pita (pata) gusku, pa u zaklanoj najde male džigerice. Čujte me, gospodarice, kazat ću vam tajnu: kako će vam pitanke guske dobiti velike džigerice. — Umiešajte malo raztoka (surme-antimonija) i crna praha od stučena drvena ugljena u gusju hranu, pa će guska dobiti velika jetra.

— Dokazano je, da je g. 1875 mjeseca lipnja, srpnja i kolovoza iz kečkemetske okolice prodano 32, 705 carinskih centih voća. Sadijmo dakle plemenite voćke, da se i otle dokopamo novacah!

SVAŠTICE.

* Neki mladi brodar, kojim je kapetan ladje bio nezadovoljan, nije htio da donese vina sa doljne strane broda, jer se bojao da će brod odploviti, a on pod vodom u podrumu ostati.

* U Osieku bilo je nekoliko kolah puni baruta. Kraj kolah je stražario oružan vojak. U tom se nadviju oblaci, a jedan će gradjanir drugomu: nedaj Bože, da grom udari u ova kola! Kako? odgovori i nuzanje stojeći čifut, kad je nuz kola straža!

* Novak vojnik stajao jednoć na straži. Na pitanje: tko si? odgovor o bi svaki prolazećih: dobar prijatelj! Nuto! povikne vojnik, ako su tu sami prijatelji, netribam ja da stražim! Te ode liepo kući.

* Šiler je u mladosti rado udarao u harfu. U tom će jedan njegovih sujedah, koj ga nije trpio: vi Šileru, udarate u harfu kao David, samo ne onako liepo! — A vi, reče brzo Šiler, govorite kao Salamon! samo ne onako mudro!

* Seljak jedan izbreknuo se na svoga slugu: ti guljaru gospodarah! Da, da, reče sluga, ja sam to samo kod tebe, ti guljaru slugah!

* Neki visoki gospodin bioše uzvan k svojemu prijatelju na ručak. Po objedu odmakne se domaćin u budjak i počme spavati a gost se stane šaliti s domaćicom. Tu sgodu pribrav sluga htjede da ukrade srebrnint sa stola, al domaćin povikne: ja ne spavam huljo, za vas sve!

* Neki Magjar spavao je u poderanoj krčmi. Ujutro pito ga krčmar: kako je spavao? O, reče, Magjar, draga krčmar, ja jako zlo spavala! Al još gorje spavale stjenice; nisu sve noći ni oka sistnule!

C i n a h r a n e na Bajskoj pijaci dne 17-og študena Čisto žito 90 funti — 4 fr. 40 novčićah. 86 fnti 4 fr. — Napolica 80 funti 3 fr. 10 nvč. 70 funti 2 fr. 90 nvč. — Raž 80 fn. 3 fr. a lošija kao i napolica te struke. — Ječam 70 fn. 2 fr. 20 nv 67 fn. 2 fr. 10 nv. — Zob 50 fn. 2 fr. 30 nv. 48 fn 2 fr. 10 nv. — Kukuruz krunjeni 90 fn. 1 fr. 75 nv. Sve po požunac — a u klipovi 1 fr. 30 nv. maža.

Visina vode dunavske 16-og Studena 1875.

Pešt-budim : 8' 0" nad 0 (ništicom) raste

Požun : 7' 4" " " " "

V r i m e : u Baji oblačno čestom kišom

Poruke Urednikove i Administracije.

Buduć je administracija s jedne strane ponudjena pridplatom, to se ona usudjuje moliti: da velečstov. gg. pridplatnici svoju pridplatu i dopise upravu na Uredništvo u Bogdasa z. p. S o m o g y - S e l y e odputjivaju kao što se to i na čelu lista označuju, a samo reklamaciju i — slučajno ako bi ga odbili — list, na Odpravništvo Bunj. i Šok. Vile u Sz. I s t v a n z. p. B a j a.

U S o m b o r g. J. Czinkleru. Ovogodišnji 5 brojevi izašlo je još početkom ove godine u Kalači, a naša se prećplata počima sa 6-tim brojem.